

PROGRAM BEZPIECZEŃSTWA POWODZIOWEGO W REGIONIE WODNYM ŚRODKOWEJ WISŁY W ASPEKTCIE OCHRONY ZDROWIA ZWIERZĄT

Działania w zakresie ochrony zwierząt w czasie powodzi zostały podzielone na kilka etapów występujących podczas powodzi, które są charakterystyczne w danym momencie. Możemy więc wyróżnić:

- informację o prawdopodobieństwie wystąpienia zagrożenia powodziowego,
- stan zagrożenia,
- stan powodzi,
- stan powodzi i opadanie wody z odsłanianiem terenów zalanych,
- ustanie zagrożenia.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na pierwszy sygnał dotyczący możliwości wystąpienia zagrożenia, od którego zależeć będzie powodzenie całej akcji powodziowej. Jest to czas, w którym wszystkie służby, a przede wszystkim władze samorządowe, muszą właściwie przygotować się na wystąpienie zagrożenia. Dla organów inspekcji weterynaryjnej zaangażowanych w działania operacyjne związane z tym zagrożeniem niewątpliwie najważniejszym etapem będzie stan zagrożenia i stan powodzi. W tym czasie zwracana będzie uwaga na wymagania weterynaryjne.

1. Informacja o prawdopodobieństwie wystąpienia zagrożenia powodziowego.

W tym czasie organy inspekcji weterynaryjnej wykonują swoje zadania ustawowe, są to zadania bieżące związane z zapewnieniem bezpieczeństwa zdrowia publicznego. Jednakże należy podkreślić, że zasadnicze znaczenie mają zadania wykonywane przez władze samorządowe, które będą punktem wyjścia do dalszych działań związanych z akcją powodziową. W tym miejscu należy zwrócić również uwagę na aspekty związane ze zbieraniem i analizowaniem danych statystycznych niezbędnych do przygotowania prawidłowej akcji ratowniczej, do których należy:

- zaktualizowanie informacji o ilości posiadanego inwentarza w gospodarstwie z podaniem namiarów GPS,
- analiza terenu zagrożonego z weryfikacją posiadanych:
 - planów ewakuacji,
 - kierunków ewakuacji,
 - dróg ewakuacji i kierowania ruchem,
 - zapewnienie zaopatrzenia na potrzeby akcji.
- przygotowanie ulotek informacyjnych jak postępować w sytuacji powodzi.

Ponadto w tym czasie władze samorządowe zobligowane są do przygotowania zaplecza paszowego (wspólnie z federacjami organizacji pozarządowych), utylizacyjnego, miejsc przebywania zwierząt z terenów zagrożonych, transportu do ewakuacji zwierząt itp. Powyższe punkty muszą być zweryfikowane przez władze samorządowe, przygotowane pod względem powierzchni do potrzeb, wynikających z „analizy terenu zagrożonego”, w tym przede wszystkim pod kątem ilości zwierząt, które mogą być objęte takimi działaniami podczas akcji powodzi. W tym miejscu należy podkreślić, że samorząd powinien przewidzieć możliwość fluktuacji ilości zwierząt, w związku z czym obszar taki (np. na przetrzymywanie

paszy, miejsce przebywania zwierząt itp.) powinien być, w miarę możliwości, powiększony do maksymalnie 10% potrzeb na danym terenie. Dodatkowo, w zależności od pory roku wystąpienia zagrożenia, muszą być brane pod uwagę warunki zewnętrzne wpływające na zdrowie i dobrostan zwierząt lub warunki jakościowe materiałów/środków wykorzystanych podczas powodzi. Dopiero po spełnieniu tych warunków i przeprowadzeniu wstępnej weryfikacji przez władze samorządowe będzie możliwe, aby powiatowy lekarz weterynarii właściwy miejscowo dla danego obszaru zagrożenia, mógł zaopiniować pozytywnie lub negatywnie takie miejsca, mając na uwadze specyficzne wymagania weterynaryjne w tym zakresie.

W przypadku negatywnej opinii, władze samorządowe zobligowane są niezwłocznie dostosować przedmiotowy obszar do wymagań weterynaryjnych w tym zakresie lub, przy braku możliwości, wybrać nowe miejsce spełniające wymagania. Niezwłoczne działania władz samorządowych determinowane są szybkością powstawania kolejnych etapów powodzi, jednakże nie mogą one przekraczać 24 godzin od czasu powzięcia informacji o niespełnieniu odpowiednich wymagań weterynaryjnych w tym zakresie.

2. Stan zagrożenia.

Jest to etap, w którym PLW musi zabezpieczyć pomoc lekarsko-weterynaryjną na czas kryzysu. W tym działaniu zasadnicze znaczenie będzie miało przygotowanie listy zakładów leczniczych, które na czas zagrożenia powodziowego mają podpisane umowy z samorządem na świadczenie usług leczniczych. Ponadto PLW szacuje zapotrzebowanie osobowe z zasobów lekarzy weterynarii wolnej praktyki, niezbędnych do zabezpieczenia akcji ratunkowej. Wyznacza ich PLW. Urzędowi lekarze weterynarii wyznaczeni będą przez PLW, po pierwsze, do zadań związanych z nadzorem nad przebiegiem ewakuacji zwierząt, w tym do zabezpieczenia ewakuacji, kontroli zdrowia zwierząt oraz dobrostanu przez wszystkie etapy przemieszczeń zwierząt. Do tego zadania ULW będą musieli mieć zabezpieczone środki farmakologiczne na czas trwania akcji. W tym celu niezbędne będzie zabezpieczenie finansowe PLW na zakup środków farmakologicznych niezbędnych do prowadzenia akcji ratunkowej, na przykład na środki do premedykacji zwierząt.

W tym momencie PLW musi również oszacować zapotrzebowanie osobowe pracowników PIW niezbędnych do prawidłowej koordynacji powyższych zadań. W przypadku braku możliwości zabezpieczenia odpowiednich zasobów ludzkich PLW informuje WLW o takiej sytuacji, w celu przesunięcia inspektorów weterynaryjnych z innych PIWów na czas trwania akcji z uwzględnieniem rotacji zasobów ludzkich w czasie trwania akcji.

Dodatkowo WLW w tym czasie może (na wniosek PLW lub wojewody) uruchomić grupę PLW szybkiego reagowania. Jest to grupa 2-5 PLW wraz z WLW, którzy w ciągu 24-48 godzin dojadą na teren zagrożony w celu koordynacji działań.

W tym etapie również powinno nastąpić zabezpieczenie sprzętu będącego w posiadaniu inspekcji weterynaryjnej oraz innych wyspecjalizowanych podmiotów na czas trwania akcji, a mianowicie:

- zabezpieczenie profesjonalnych ekip dezynfekcyjnych,
- zabezpieczenie samochodów terenowych,
- zabezpieczenie i włączenie inspekcji weterynaryjnej do środków łączności z wydzielonym pasmem dla służb zaangażowanych w akcję.

Dodatkowo należy podkreślić że jest to czas kiedy samorząd wraz z Państwową Strażą Pożarną stworzy dwie grupy, działające pod nadzorem PLW w przypadku konieczności ich uruchomienia:

- odpowiedzialne za zbieranie padliny,
- odpowiedzialne za sprzątanie i oczyszczanie.

W tym etapie prowadzony również będzie nadzór PLW nad miejscami przebywania zwierząt w strefach bezpiecznych, pochodzących z terenów zalanych, w tym monitorowanie zdrowotności zwierząt i ich warunków dobrostanu. Ponadto na bieżąco nadzorowane będą miejsca, w których przetrzymywana jest pasza dla zwierząt, prowadzona akcja informacyjna wśród rolników. Wyżej opisane działania będą prowadzone również w kolejnych etapach powodzi, aż do momentu ustąpienia zagrożenia.

3. Stan powodzi.

Jest to czas w którym przygotowywane są punkty kontaktowe. Przez te punkty rozumie się miejsca, w których skupiona jest cała baza służb zaangażowanych w prowadzenie akcji ratunkowej, zlokalizowanej na skraju terenu zagrożonego w możliwie najlepszym logistycznie miejscu, umożliwiającym z jednej strony na łatwy dojazd na teren zagrożony oraz możliwość kontaktu mieszkańców z terenów zagrożonych, którzy nie opuścili swoich domostw. Jest to miejsce, w którym rozlokowane są wszystkie służby, w tym również inspekcja weterynaryjna, posiadająca namioty weterynaryjne niezbędne do prawidłowego prowadzenia działań operacyjnych w czasie kryzysu. Namioty takie powinny pozostawać do dyspozycji inspekcji weterynaryjnej i być rozlokowane i rozłożone przez Państwową Straż Pożarną. Dodatkowo namioty takie muszą pozwalać na użytkowanie ich bez względu na warunki pogodowe i pozwalać na prowadzenie działań administracyjnych i bieżących podczas powodzi. W związku z tym przedmiotowy namiot powinien składać się z następujących elementów:

- część ambulatoryjna,
- część apteczna,
- część socjalna,
- część administracyjna.

Należy dodać, że w namiocie służb weterynaryjnych podczas powodzi będzie wydzielona jeszcze jedna część dla osoby zajmujący się pomocą psychologiczną, pracownika inspekcji sanitarnej oraz pracownika socjalnego. Należy dodać że oddzielny namiot będzie posiadała straż pożarna, w której znajdowała się będzie również pomoc medyczna. W takim punkcie muszą zostać rozlokowane również kontenery na padlinę, które dostarczą zakłady utylizacyjne posiadające podpisaną umowę z samorządem. Za punkty kontaktowe podczas akcji odpowiadać będzie Państwowa Straż Pożarna, która jest służbą wiodącą w takiej sytuacji, w tym za zabezpieczenie punktu w czasie nieobecności służb uczestniczących w akcji.

Jest to również czas kiedy PLW uruchomi zespoły wyznaczonych lekarzy weterynarii (ULW) prowadzących działania związane z ewakuacją zwierząt, w tym premedykacje zwierząt agresywnych, wywożonych z terenów zalewowych, które nie zostały wywiezione w czasie wystąpienia zagrożenia. Ponadto zostanie uruchomiona grupa inspektorów PIW, którzy będą odpowiedzialni za koordynację działań ULW oraz zbieranie informacji o ilości zwierząt poddanych ewakuacji. Ponadto w punktach kontrolnych będą odpowiedzialni za przekazywanie informacji PLW o przebiegu prowadzenia akcji ratunkowej, uruchamianiu grup odpowiedzialnych za zbieranie padliny oraz sprzątanie i oczyszczanie.

4. Stan powodzi i opadanie wody z odsłanianiem terenów zalanych.

W tym czasie w momencie opadania wody i odsłaniania terenów zalanych Powiatowe Zespoły Zarządzania Kryzysowego uruchamiać będą pod kierunkiem inspekcji weterynarii zespoły oceny skutków powodzi, w skład których będą wchodziły następujące służby:

- państwowa inspekcja sanitarna,
- państwowa inspekcja nadzoru budowlanego,
- wyznaczony pracownik socjalnych (np. z miejscowego ośrodka pomocy społecznej),
- policja lub Państwowa Straż Pożarna.

W tym miejscu należy podkreślić, że do prowadzenia właściwych działań na terenach popowodziowych niezbędne będzie wyposażenie organów inspekcji weterynaryjnej w samochody terenowe. Zespoły oceny skutków powodzi będą koordynowane przez organy inspekcji weterynaryjnej, które odpowiedzialne będą za raportowanie bieżących zadań wykonanych w danym dniu na wieczornych posiedzeniach sztabu kryzysowego. Dodatkowo w ramach każdej ze służb podejmowane będą działania administracyjne zgodnie z posiadaną kompetencją. Zadaniem zespołu oceny skutków powodzi będzie oszacowanie zagrożeń, wynikających z powstania zagrożenia oraz wpływ czynników zewnętrznych na dane gospodarstwo z wnikliwą oceną możliwości powrotu do gospodarstwa pod względem bezpieczeństwa ludzi i zwierząt. Zespół pracuje m.in. na podstawie karty oceny szacowania skutków powodzi, która stanowi załącznik nr 16 do *Programu*. W wyniku działania zespołu uruchamiane będą grupy odpowiedzialne za sprzątanie i oczyszczanie gospodarstw, po czym zostaną wpuszczone profesjonalne ekipy dezynfekcyjne do przeprowadzania dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich przed zezwoleniem na wprowadzanie zwierząt. Na uruchamianie ekip dezynfekcyjnych PLW musi mieć zabezpieczone środki finansowe. W tym czasie prowadzone będzie przez PLW również szacowanie zagrożeń epizootycznych w czasie trwania akcji.

5. Ustanie zagrożenia.

W tym etapie prowadzona będzie kontynuacja działań rozpoczętych w poprzednich etapach oraz kończenie działań. Zależne to będzie od możliwości prowadzenia działań, związanych z oczyszczaniem terenów, zbieraniem ewentualnie występującej padliny, prowadzeniem akcji dezynfekcji. Listy gospodarstw które mogą być objęte procedurą powrotów do domów, zostaną przekazane na posiedzeniu sztabu kryzysowego lub w przypadku braku posiedzeń sztabów kryzysowych, właściwym terytorialnie władzom samorządowym.

6. Informacje końcowe.

Reasumując, działania podejmowane przez organy inspekcji weterynaryjnej, w czasie trwania akcji powodziowej pokazują, że konieczne będą zmiany w prawodawstwie weterynaryjnym, zabezpieczenie środków finansowych na działania potrzebne w czasie prowadzenia przez organy inspekcji weterynaryjnych działań oraz zakup niezbędnego sprzętu, który musi zostać zabezpieczony na przedmiotowy czas. Dodatkowo należy podkreślić, że bez zakupu samochodów terenowych oraz innego sprzętu specjalistycznego niemożliwym będzie prowadzenie właściwych działań, co zostało stwierdzone podczas akcji powodziowej na terenie województwa mazowieckiego w 2010.